

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.12.13.
C(2011) 9442 végleges

A BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYE

2011.12.13.

**a 714/2009/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése, valamint a 2009/72/EK irányelv
10. cikkének (6) bekezdése alapján – Magyarország – A MAVIR tanúsítása**

A BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYE

2011.12.13.

a 714/2009/EK rendelet 3. cikkének (1) bekezdése, valamint a 2009/72/EK irányelv 10. cikkének (6) bekezdése alapján – Magyarország – A MAVIR tanúsítása

I. ELJÁRÁS

A Bizottsághoz 2011. október 14-én a 2009/72/EK irányelv¹ 10. cikkének (6) bekezdésével összhangban bejelentés érkezett a magyar nemzeti szabályozó hatóságtól, a Magyar Energia Hivataltól (a továbbiakban: a Hivatal) a Magyar Villamosenergia-ipari Rendszerirányító Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: MAVIR) villamosenergia-ipari átvitelrendszer-üzemeltető tanúsítására vonatkozó, 2011. szeptember 30-án kelt határozattervezetről.

A 714/2009/EK rendelet² (a továbbiakban: a villamos energiáról szóló rendelet) 3. cikke (1) bekezdésének értelmében a Bizottság megvizsgálja a bejelentett határozattervezetet, és véleményt nyilvánít az érintett nemzeti szabályozó hatóság részére arról, hogy az megfelel-e a 2009/72/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének és 9. cikkének.

II. A BEJELENTETT HATÁROZAT LEÍRÁSA

Előzmények

A MAVIR a villamosenergia-ipari átvitelrendszer-üzemeltető Magyarországon. Mintegy 3 750 km-nyi átviteli hálózatot birtokol és üzemeltet, az ahhoz kapcsolódó üzemi, mérő- és informatikai berendezésekkel együtt. 2011 májusában 584 főt foglalkoztatott. Annak érdekében, hogy megfeleljen az átvitelrendszer-üzemeltetők szétválasztására vonatkozó szabályoknak, a MAVIR a villamos energiáról szóló irányelv 9. cikke (8) bekezdésének b) pontjában említett független átvitelrendszer-üzemeltető modellt választotta. Ezt a választási lehetőséget a villamos energiáról szóló irányelvet átültető magyar jogszabály biztosítja a MAVIR számára.

A 2009/72/EK irányelv 9. cikke rendelkezik az átviteli rendszerek és az átvitelrendszer-üzemeltetők szétválasztásának szabályairól. Ezen belül a 9. cikk (8) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy amennyiben 2009. szeptember 3-án az átviteli rendszer egy vertikálisan integrált vállalkozás része, a tagállam dönthet úgy, hogy nem alkalmazza az (1) bekezdést, feltéve, hogy az érintett tagállam megfelel az V. fejezetben foglalt, a független

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/72/EK irányelve (2009. július 13.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, HL L 211., 2009.8.14., 55. o.

² Az Európai Parlament és a Tanács 714/2009/EK rendelete (2009. július 13.) a villamos energia határokon keresztül történő kereskedelme esetén alkalmazandó hálózati hozzáférési feltételekről és az 1228/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 211., 2009.8.14., 15. o.

átvitelrendszer-üzemeltetőkre vonatkozó követelményeket meghatározó rendelkezéseknek (a villamos energiáról szóló irányelv 17–23. cikke).

A Hivatal megvizsgálta, megfelel-e a MAVIR és ha igen, milyen mértékben a független átvitelrendszer-üzemeltetők szétválasztására vonatkozó, a villamos energiáról szóló irányelvet átültető magyar jogszabályban foglalt szabályoknak. Határozatában a Hivatal azonosított néhány intézkedést, amelyek meghozatalára szükség van a szétválasztási szabályoknak való teljes megfeleléshez. Ezeket az intézkedéseket a Hivatal határozatának II–V. pontja foglalja össze. Az ezen intézkedéseknek való megfelelés a kedvező végső tanúsítási határozat feltételeként került megfogalmazásra.

E feltételek között szerepelnek a következők:

- a MAVIR 2012. március 2-ig megszünteti a vertikálisan integrált vállalkozással kötött, egyes számviteli, informatikai és SAP-szolgáltatások nyújtására vonatkozó megállapodását, és az ezt igazoló dokumentumokat benyújtja;
- a MAVIR 2012. március 2-ig leválasztja a vertikálisan integrált vállalkozásról informatikai rendszereit, biztonsági hozzáférési rendszereit, berendezéseit és épületeit, és az ezt igazoló dokumentumokat benyújtja;
- a MAVIR 2012. március 2-ig gondoskodik a vertikálisan integrált vállalkozás által megbízottól eltérő könyvvizsgáló megbízásáról, és az ezt igazoló dokumentumokat benyújtja;
- a MAVIR 2012. március 2-ig módosítja alapszabályát, hogy az valamennyi feladatát tartalmazza, és az ezt igazoló dokumentumokat benyújtja;
- a MAVIR 2012. március 2-ig gondoskodik a villamos energiáról szóló irányelv követelményeit teljesítő megfelelésért felelős tisztviselő (a határozattervezet alkalmazásában: megfelelési ellenőr) kinevezéséről, és az ezt igazoló dokumentumokat benyújtja;
- a MAVIR 2012. március 2-ig megküldi a Hivatal részére a felügyelő bizottsága tagjainak adatait, valamint a felügyelőbizottsági tagok vonatkozásában a villamos energiáról szóló irányelv 20. cikkében rögzített feltételek teljesülését igazoló dokumentumokat.

Annak érdekében, hogy a lehető legteljesebb mértékben figyelembe tudja venni a Bizottság véleményét, a Hivatal a bizottsági vélemény kézhezvételéig hivatalosan felfüggesztette a tanúsítási eljárást.

III. ÉSZREVÉTELEK

A szóban forgó bejelentés alapján a Bizottság a következő észrevételeket teszi a határozattervezettel kapcsolatban.

1. A független átvitelrendszer-üzemeltető modelljének választása

A villamos energiáról szóló irányelv 9. cikkének (8) bekezdése értelmében a független átvitelrendszer-üzemeltető modellje azokban az esetekben alkalmazható, ahol az átviteli rendszer 2009. szeptember 3-án egy vertikálisan integrált vállalkozás része volt. A Bizottság jelen ügyben egyetért a Hivattal abban, hogy a független átvitelrendszer-üzemeltető modelljének választása jogszerű, tekintve, hogy az érintett átviteli rendszer az adott időpontban egy vertikálisan integrált vállalkozás része volt.

2. A független átvitelrendszer-üzemeltetőnek a vertikálisan integrált vállalkozás más részei által nyújtott szolgáltatások

A villamos energiáról szóló irányelv 17. cikke (1) bekezdésének c) pontja rendelkezik a független átvitelrendszer-üzemeltető és a vertikálisan integrált vállalkozás más részei közötti szolgáltatásnyújtási szerződésekre vonatkozó különös szabályokról. Mivel a független átvitelrendszer-üzemeltetőnek autonómnak kell lennie és nem függhet a vertikálisan integrált vállalkozás más részeitől, a villamos energiáról szóló irányelv értelmében tilos a vertikálisan integrált vállalkozás bármely egyéb részéből a független átvitelrendszer-üzemeltető részére szolgáltatást nyújtani. Előzetes megjegyzésként a Bizottság úgy véli, hogy – tekintettel a vertikálisan integrált vállalkozás bármely egyéb részéből a független átvitelrendszer-üzemeltető részére történő szolgáltatásnyújtás általános tilalmára – eltérést csak kivételes körülmények között lehet biztosítani. Az ilyen eltérést szűkre kell szabni, és nem léphet túl azon, ami feltétlenül szükséges a magasabb rendű érdekek, például az átviteli rendszer biztonságának és megbízhatóságának védelméhez. Az eltérés csak azokban a kivételes esetekben tekinthető esetleg indokoltnak, ha az érintett szolgáltatások feltétlenül szükségesek a fent említett magasabb rendű érdekek védelméhez, és ezeket a szolgáltatásokat a vertikálisan integrált vállalkozáson kívül más szolgáltató nem tudja nyújtani a független átvitelrendszer-üzemeltető számára. Ezen eltéréseknek alapszabályként átmeneti jellegűeknek és korlátozott időtartamúaknak kell lenniük. A keresztámogatás elkerülése érdekében biztosítani kell továbbá, hogy a vertikálisan integrált vállalkozás más részei és a független átvitelrendszer-üzemeltető közötti tranzakciók piaci feltételek mellett zajlanak.

A határozattervezetből úgy tűnik, hogy a vertikálisan integrált vállalkozás és a MAVIR közötti szolgáltatási szerződés van életben, amely rendszer-üzemeltetési célból hozzáférést biztosít a független átvitelrendszer-üzemeltetőnek a vertikálisan integrált vállalkozás telekommunikációs hálózatához. Bár határozattervezetében a Hivatal előírta a szerződő feleknek a szerződés módosítását, nem bizonyította egyértelműen, hogy a telekommunikációs szolgáltatásokat sem most, sem a belátható jövőben nem tudja más, a vertikálisan integrált vállalkozáshoz nem kapcsolódó szolgáltató nyújtani. A Bizottság úgy véli, hogy a Hivatalnak végső tanúsítási határozatába a fent említett alapelveknek megfelelő értékelést is bele kell építenie.

3. A független átvitelrendszer-üzemeltető feladatai

A villamos energiáról szóló irányelv értelmében a független átvitelrendszer-üzemeltető köteles villamosenergia-átviteli tevékenységet folytatni, beleértve az átvitelrendszer-üzemeltetők 12. cikkben meghatározott valamennyi feladatát, valamint néhány további, a villamos energiáról szóló irányelv 17. cikkének (2) bekezdésében felsorolt feladatot. A független átvitelrendszer-üzemeltetőnek mindezen feladatok tekintetében autonómnak kell lennie. E tekintetben a Bizottság üdvözli a határozattervezet II. fejezetének 13. pontjában foglalt feltételt, amely előírja a MAVIR számára, hogy alapszabályában sorolja fel átvitelrendszer-üzemeltetői (a határozattervezet alkalmazásában: átviteli rendszerirányító) feladatait. A Bizottság azt ajánlja, hogy a Hivatal egy külön ennek szentelt átvitelrendszer-

üzemeltetési engedélyben bízta meg a MAVIR-t az említett feladatokkal, ahogyan tette ezt a magyar földgázipari szállításrendszer-üzemeltető tanúsításáról szóló, 2011. szeptember 30-i határozattervezetében is. A Bizottság egyetért a Hivatalnak a MAVIR feladatainak elvégzéséhez szükséges személyzeti, műszaki, fizikai és pénzügyi képességekre vonatkozó pozitív értékelésével.

4. Ügyvezető testület – függetlenség

A villamos energiáról szóló irányelv 19. cikkének (3) bekezdése szerint az ügyvezető testület tagjainak többsége a kinevezést megelőző hároméves időszakban sem közvetve, sem közvetlenül semmilyen szakmai beosztással vagy felelősséggel, érdekkal vagy üzleti kapcsolattal nem kötődhet a vertikálisan integrált vállalkozás bármely részéhez vagy annak irányító részvényeseihez. A MAVIR ügyvezető testülete 5–7 tagból állhat. E tagok többségének meg kell felelnie a villamos energiáról szóló irányelvben rögzített szigorú függetlenségi követelményeknek. A Bizottság nem tudta ellenőrizni, hogy a független tagok az elmúlt három évben nem álltak-e a vertikálisan integrált vállalkozás vagy annak irányító részvényese alkalmazásában. E kérdésre vonatkozóan a Hivatal határozattervezete nem tartalmaz elegendő információt. A Bizottság felkéri a Hivatalt, hogy végső tanúsítási határozatában részletesen értékelje ezt a pontot.

A villamos energiáról szóló irányelv 19. cikkének (8) bekezdése szerint az ügyvezető testület tagjainak többsége a kinevezést megelőző legalább hat hónapos időszakban semmilyen szakmai beosztással vagy felelősséggel, érdekkal vagy üzleti kapcsolattal nem kötődhet a vertikálisan integrált vállalkozás bármely részéhez vagy annak irányító részvényeseihez. A Bizottság nem tudta megállapítani, hogy teljesül-e ez a függetlenségi követelmény. A Bizottság felkéri a Hivatalt, hogy végső tanúsítási határozatában részletesen értékelje ezt a pontot.

Ugyancsak a villamos energiáról szóló irányelv 19. cikkének (8) bekezdése szerint az ügyvezető testület tagjainak közvetlenül beosztott, a hálózat üzemeltetésével, karbantartásával vagy fejlesztésével kapcsolatos feladatot ellátó személyek is kötelesek megfelelni a szigorú függetlenségi szabályoknak. A Bizottság megjegyzi, hogy a határozattervezetből nem derül ki egyértelműen, hogy milyen mértékben teljesül ez a követelmény, mivel a határozattervezet erre vonatkozóan nem tartalmaz részletes információkat. A Bizottság felkéri a Hivatalt, hogy végső tanúsítási határozatában részletesen értékelje ezt a pontot.

5. Összeférhetlenség a hivatali idő megszűnését követően

A villamos energiáról szóló irányelv 19. cikkének (7) bekezdése szerint az átvitelrendszer-üzemeltető ügyvezetéséért felelős személyek hivatali idejük megszűnését követően legalább négy évig az átvitelrendszer-üzemeltetőt kivéve nem kötődhetnek szakmai beosztással vagy felelősséggel, érdekkal vagy üzleti kapcsolattal a vertikálisan integrált vállalkozás semmilyen részéhez vagy annak irányító részvényeseihez. A Bizottság megjegyzi, hogy a határozattervezetből nem derül ki, hogyan kívánja a Hivatal biztosítani e követelmény teljesülését. Ezért a Bizottság felkéri a Hivatalt, hogy vizsgálja meg a fenti követelmény teljesítésének biztosításához szükséges intézkedéseket, és e vizsgálatot tegye explicitté a végső tanúsítási határozatban.

6. Felügyelő bizottság – hatáskörök

A villamos energiáról szóló irányelv V. fejezete a független átvitelrendszer-üzemeltető különböző szervei, így az ügyvezető testület és a felügyelő bizottság közötti részletes hatáskörmegosztásról rendelkezik. A MAVIR alapszabálya értelmében minden, 2 milliárd HUF értéket meghaladó tranzakciós döntés a felügyelő bizottság hatáskörébe tartozik, beleértve az átviteli infrastruktúra üzemeltetéséhez, karbantartásához, illetve az infrastruktúrába való beruházáshoz kapcsolódó hiteleket és kölcsönöket is. A Bizottság megjegyzi, hogy ez a határérték túlságosan alacsonynak tűnik ahhoz, hogy a villamos energiáról szóló irányelvben előírtaknak megfelelően tényleges autonómiát biztosítson az ügyvezető testületnek. Ezért a Bizottság felkéri a Hivatalt, hogy állapítson meg egy megfelelő, az ügyvezető testület autonóm cselekvését lehetővé tevő határértéket. Ez a határérték semmi esetre sem alkalmazandó a tízéves hálózatfejlesztési terv összeállításához és végrehajtásához kapcsolódó döntésekre, mivel azok az ügyvezető testület hatáskörébe tartoznak.

Ezenfelül a MAVIR alapszabálya úgy rendelkezik, hogy a Hivatalnak benyújtandó tízéves hálózatfejlesztési terv jóváhagyása a felügyelő bizottság hatáskörébe tartozik. Amint azt fentebb jeleztük, a tízéves hálózatfejlesztési terv összeállításához és végrehajtásához kapcsolódó döntések az ügyvezető testület hatáskörébe tartoznak. Ezért a Bizottság úgy véli, hogy a Hivatalnak végső tanúsítási határozatában elő kell írnia, hogy a MAVIR ennek megfelelően módosítsa alapszabályát.

7. Felügyelő bizottság – függetlenség

A villamos energiáról szóló irányelv 20. cikkének (3) bekezdése és 19. cikkének (3) bekezdése szerint a felügyelő bizottság független tagjainak többsége a kinevezést megelőző hároméves időszakban sem közvetve, sem közvetlenül semmilyen szakmai beosztással vagy felelősséggel, érdekléssel vagy üzleti kapcsolattal nem kötődhet a vertikálisan integrált vállalkozás bármely részéhez vagy annak irányító részvényeseihez. A MAVIR felügyelő bizottsága az alapszabály szerint hat főből áll. E tagok közül kettőnek kell megfelelnie a szigorú függetlenségi követelményeknek. A Hivatal határozattervezetéből úgy tűnik, hogy a Hivatal még nem tudta megvizsgálni, hogy az érintett felügyelő bizottság tagjai megfelelnek-e a fenti függetlenségi követelményeknek. A Bizottság úgy véli, a Hivatalnak a kinevezést követően haladéktalanul meg kell vizsgálnia a tagok függetlenségét, és e vizsgálatát explicitté kell tennie a végső tanúsítási határozatban.

8. Megfelelésért felelős tisztviselő – függetlenség

A villamos energiáról szóló irányelv 21. cikke (2) bekezdésének értelmében a független átvitelrendszer-üzemeltető megfelelésért felelős tisztviselőjének hasonló függetlenségi követelményeket kell teljesítenie, mint az ügyvezető testület többségének. A Hivatal kijelenti a határozattervezetben, hogy mivel a MAVIR megfelelési ellenőre (megfelelésért felelős tisztviselője) még nem került kinevezésre, nem tudja megvizsgálni, hogy teljesülnek-e a függetlenségi követelmények. A határozattervezetből úgy tűnik, hogy a Hivatal a kedvező tanúsítási határozat feltételeként előírta a MAVIR számára, hogy kellő időben nyújtsa be az azt igazoló dokumentumokat, miszerint kinevezésre került egy, a villamos energiáról szóló irányelv követelményeit teljesítő megfelelési ellenőr. A Bizottság támogatja ezt a követelményt, és felkéri a Hivatalt, hogy a kinevezést követően haladéktalanul vizsgálja meg a megfelelési ellenőr függetlenségét, és e vizsgálatát tegye explicitté a végső tanúsítási határozatban.

A villamos energiáról szóló rendelet 3. cikke értelmében a Hivatal a legnagyobb mértékben figyelembe veszi a Bizottság fenti megjegyzéseit a MAVIR tanúsításáról szóló végső határozat meghozatala során, a határozatról pedig tájékoztatja a Bizottságot.

A Bizottság e konkrét bejelentéssel kapcsolatban elfoglalt álláspontja nem érinti a nemzeti szabályozó hatóságok felé bármely más, a tanúsítást érintő bejelentett intézkedéstervezettel kapcsolatban kialakítandó álláspontját, vagy a közösségi jog átültetéséért felelős nemzeti hatóságok felé a nemzeti végrehajtási intézkedések uniós jogszabályoknak való megfelelésével kapcsolatban kialakítandó álláspontját.

A Bizottság e dokumentumot honlapján közzéteszi. A Bizottság megítélése szerint az ebben a dokumentumban található információk nem bizalmas természetűek. Kérjük a Magyar Energia Hivatalt, hogy a kézhezvételtől számítva öt munkanapon belül értesítse a Bizottságot, ha úgy ítéli meg, hogy az üzleti adatok bizalmas kezelésére vonatkozó európai uniós és nemzeti szabályok szerint ez a dokumentum olyan bizalmas természetű információkat tartalmaz, amelyeket az említett közzététel előtt szeretne törölni a szövegből³. Az ilyen jellegű kérélmeket mindig indokolni kell.

Kelt Brüsszelben, 2011.12.13.-én.

*a Bizottság részéről
László ANDOR
a Bizottság tagja*

³ Kérelmét e-mailben küldje el, a következő címre: Inge.Bernaerts@ec.europa.eu.